

zana prizadevanja za ohranitev »versajskega sistema«. V drugem razdobju pa je to usmeritev skušal resneje nagniti k »osnim silam« najprej bistveneje Stojadinovičev dogovor z Italijo (1937), temu pa je sledilo tudi vedno bolj zaznavno politično zблиževanje s silami »osi«. To je v tragičnem finalu pripeljalo do Cvetkovičevega pristopa k trojnemu paktu in se končalo s fašistično in nacistično agresijo proti Jugoslaviji (1941).* (Junij 1990.)

* Ker gre za poljudnostrokovno pisanje, kot sem že opozoril, nisem teksta obremenjeval, kolikor je bilo to le mogoče, s podrobnejšimi navajanjem literature, virov in torej opustil del aparata, ki je sicer v navadi.

KRONIKA

Književnost

ANTON AŠKERC: Izbrannoe, prevod so slovenskoga, Leningrad, Hudožestvennaja literatura«, 1987, 247 str.

Pod tem naslovom je izšel omenjeni zbornik, ki ga je uredila dr. Maja Ryžova iz Leningrada. Ime slavistke Ryžove ni novo za slovenske slaviste, saj se ukvarja urednica že več desetletij s slovensko književnostjo in jezikom. Poglobljena spremna beseda in kvalitetne pripombe so napisane ravno izpod njenega peresa.

V uvodu seznanja bralce na splošno z zgodovino slovenskega naroda in književnostjo, v kateri riše vlogo Antona Aškerc v literarnem toku na prelomu stoletja.

Že ime »Izbrannoe« (Izbrano) govori, da imamo pred sabo zbornik Aškerčeve poezije, ki je zajeta iz njegovih sedmih pesniških zbirk (Balade in romance, Lj. 1890; Lirske in epske poezije, Lj. 1896; Nove poezije, Lj. 1900; Četrty zbornik poezij, Lj. 1904; Jadranski biseri, Lj. 1908; Akropolis in piramide, Lj. 1900; Peti zbornik pesnitev, Lj. 1910 (ne vem pa, zakaj ni zajeta zbirka pesmi Mučeniški, Lj. 1906).

Zbornik zajema 144 pesmi, prevajalo pa ga je 12 prevajalcev, imena nekaterih so že znana, večinoma pa so novi mojstri slovenske besede (18 pesmi je prevedel

L. Cylvjan; 17 M. Kvjatkovskaja; 18 N. Galkina; 28 M. Jasnov; 19 N. Karpova; 10 G. Usova; 2 V. Kornilova; 3 G. Gamber; (17) Al. Al. Ščerbakova; 4 M. Ryžova; 4 I. Inov in 4 I. Pyseckij). Največ pesmi je zajeto iz Lirskih in epskih poezij (44), sledijo Balade in romance (42), Četrty zbornik poezij (19), Nove poezije (15), Jadranski biseri (14), Peti zbornik pesnitev (6), Akropolis in piramide (2) in v prilogi sta še 2 pesmi.

Prevod pesniških besedil je zelo zahtevno delo in težko je reči: ta prevod je dober, drugi slab. Rusi gledajo na Aškerc s posebno simpatijo. Pesnik je bil namreč naklonjen vsem slovanskim narodom, posebej še ruskemu. Aškerc se je naučil toliko ruščine, da je bral ruske pisatelje in pesnike v izvorniku. Najviše je cenil Puškina, Lermontova in Nekrasova, o njih in še mnogih drugih je pisal ter jih prevajal v slovenščino. Literarno delo Aškerc so že v Rusiji spoznali za njegovega življenja (bilo je prevedeno okrog petdeset pesmi). Urednica zbornika omenja, da je bila Aškerčeva pesem *Ruski jezik* prevedena šestkrat. Eden izmed prevodov je izšel leta 1942 v zborniku *Udarec po sovražniku* (Sverdlovsk); obravnavani Izbor pesmi predstavlja prvo knjigo o Antonu Aškercu v ruščini.

Poglejmo npr; kako je prevedena prva kitica balade *Brodnik*:

(1)

Med skalami Sava šumi,
valove mogočne vali,
v naročaj jih Dunavu tira.
Čoln ziblje ob bregu se tam,
a ribič mi v njem sedi sam,
na veslo se truden opira . . .

Rima: a
a
b
c
c
b

(2)

Rusko:

Svirepaja Sava mež skal
Za valom stremitel'nyj val
V objatija gonit Dunaja.
Vsě pusto, i liš' odinok
U brega vethij čelnok.

a
a
b
c
c

Vsi verzi imajo po tri akcentuirane zloge in zamotano rimo.

V romanci *Anka* gre za zgled ljudskih romanc v desetercih. Primerjamo le prva dva verza v izvorniku in ruskem prevodu:

(3)

Gre po stezi čez polje zeleno
Anka mlada, dete zapuščeno

a
a

DVE RAZSTAVI ZDENKA HUZJANA

Likovna
umetnost

Zdenko Huzjan spada med tiste sodobne umetnike, ki na svoje intenzivno ustvarjanje opozarja tudi s pogostimi razstavami. Pri slednjem ne gre toliko za ponovitev istega razstavnega gradiva, ampak predvsem za predstavitev na novo nastalih slik, v novejšem času tudi grafik in kipov. Dve aprilski razstavi – v galeriji ZDSLJU s tematiko Molka, zatem razstava risb v avli bežigrajske naravoslovne šole – nudita vpogled v Huzjanove najnovejše kreacije.

Če se nam je Huzjan pred leti zapisal v spomin z motivi »gnezdilcev« – ne le s temi – ima sedanjí impulz umetnika

Rusko:

(4)

Perehodit pole spozaranku a
Po trope moleden'kaja Anka b

V slov. jeziku je ženska rima, v rus. pa ne. V obeh verzih je navzoč deseterec.

Ko prebiraš obe omenjeni pesmi, začutiš lepoto ritmičnega jezika. Tudi *Delavčeva pesem o premogu*⁵ (Pesnja rabočego o kamennom ugle) je dobro prevedena. Ponarodele pesmi *Kaj bi te vprašal* . . . pa žal ni v prevodu. S tem seveda nočem reči, da je ruski zbornik Aškerčeve poezije slab.

Menim, da bo bralec Aškerčevih pesmi, zloženih v ruščini, dobil zaokroženo sliko o tem slovenskem pesniku. Ruski slavisti so opravili veliko delo in ne bi bilo prav, da bi njihov trud prezrli.

Jurij Rojs

¹ Anton Aškerc. Balade in romance, str. 8

² Anton Aškerc. Izbrannoe, str. 15. – prevedel L. Cyvjan

³ Anton Aškerc. Balade in romance, str. 16

⁴ Izbrannoe, str. 40 – prevedla M. Kvjatkovskaja

⁵ Izbrannoe, str. 166 – Prevedla M. Ryzova

drugačno valenco, vendar kot naravno kontinuiteto lastne umetniške izoblikovanosti. Z »gnezdilci« je Huzjan ustvaril pezzantno, zastrašujočo eksistenčno negotovost, z obteženostjo individualne samote, nezaščitenosti, kar se razodeva v redukciji barv na črno in belo, v brezprostorju občega, ki je hkrati filozofska drža (ne)možnosti življenja, arhetipsko osebna izpoved s prevladujočimi temnimi toni. Pri sedanjí razstavi v galerijskih prostorih na Komenskega ulici se da lepo razpoznati navezujoč rokopis umetnika v skupni motiviki Molka, ne glede na to, da poleg prevladujočih slik prinaša tudi delež lesorezov in kipov, vendar je Huzjanov premik razviden. Že to, da barva, najsi še skromno, vdira v črno-beli svet